

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

FİRKETE OYASI

Ankara, 2012

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÜRÜN BELİRLEME	3
1.1. Firkete (Filkete) Oyası	3
1.1.1.Tanımı.....	3
1.1.2.Uygulandığı Yerler	3
1.2.3. Firkete Oyası Tekniğinde Faydalanılan Kaynaklar	7
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	10
2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME	10
2.1. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan İplikler.....	10
2.2. Firkete Oyasında Kullanılan İpliklerin Özellikleri	10
2.2.1. İpek İplikler	10
2.2.2. Pamuklu İplikler	11
2.2.3. Keten İplikler.....	12
2.2.4. Yün İplikler.....	12
2.2.5. Sentetik İplikler	12
2.3. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan Araçlar	13
2.4. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan Yardımcı Malzemeler	14
UYGULAMA FAALİYETİ	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	17
3. FİRKETE OYASI YAPMA	17
3.1. Firkete Oyası.....	17
3.2. Firkete Oyası Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar	17
3.3. Şekil Verme Birleştirme Çeşitleri	19
UYGULAMA FAALİYETİ	22
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	28
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	29
4. FİRKETE OYASINA UYGUN ÜTÜ YAPMA.....	29
4.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme	29
4.1.1. Ütülemenin Önemi.....	29
4.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç Gereçler	29
4.1.3. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	30
4.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi.....	30
4.3. Kola ve Çeşitleri	30
4.3.1. Kola Yapılırken kullanılan malzemeler:.....	30
UYGULAMA FAALİYETİ	31
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	33
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	34
5. KALİTE KONTROL YAPMA	34
5.1.İplik Temizleme	34
5.2.Leke Temizleme.....	34
5.2.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Gereçler	35
5.2.2. Leke Çıkarmada Dikkat Edilecek Dikkat Edilecek Esaslar.....	35

UYGULAMA FAALİYETİ	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	37
MODÜL DEĞERLENDİRME	38
KAYNAKÇA	41

AÇIKLAMALAR

ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/MESLEK	Alan ortak
MODÜLÜN ADI	Firkete Oyası
MODÜLÜN TANIMI	Model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, firkete oyası yapma, ütü yapma, kalite kontrol yapma konularıyla ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Ön koşulu yoktur.
YETERLİLİK	Firkete oyası yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında, tekniğine uygun firkete oyası yapabileceksiniz. Amaçlar 1. Ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz. 2. Ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz. 3. Tekniğine uygun olarak firkete oyasını uygulayabileceksiniz. 4. Tekniğine uygun olarak ütü yapabileceksiniz. 5. Tekniğine uygun olarak kalite kontrol yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Aydınlık ve temiz ortam Donanım: Yapılmış örnekler, dergiler, kitaplar, çeşitli iplikler, tığ, firkete, desen kitapları, makas, hazırlanmış kompozisyon, ütü, ütü bezi, küvet, ütü masası, leke çıkarıcılar, kola çeşitleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Kadınlarımızın yaptığı el emeği göz nuru işlerimiz, el sanatlarımız içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Firkete oyası da bunlardan biridir. Çeşitli alanlarda kullanılan firkete oyası, kenar süslemelerinin yanı sıra gece ve gündüz kıyafetlerinde ve aksesuar yapımında da kullanılmaktadır.

Yapılması oldukça kolay ve zevkli bir teknik olan firkete oyası ile çeşitli ürünler oluşturarak boş zamanlarınızı değerlendirebilir, yapılan ürünlerin pazarlanması ile de aile bütçesine katkıda bulunabilirsiniz.

Siz de bu modül ile uygun çalışma ortamı sağlandığında, tekniğe uygun model belirleyebilme, malzeme temin edebilme, firkete oyası yapabilme, ütü yapma, kalite kontrol yapma ile ilgili bilgi ve becerileri kazanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler doğrultusunda aydınlık ve temiz bir ortam sağlandığında, ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizden, firkete oyası ile ilgili eski ve yeni örnekleri tespit ediniz.
- Firkete oyasının uygulandığı yerleri araştırınız.
- Firketenin tanımını araştırınız.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmalarını sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ÜRÜN BELİRLEME

Firkete oyası, firkete oyasının uygulandığı yerler, firkete oyası tekniğinde faydalanılan kaynaklar aşağıda açıklanmaktadır.

1.1. Firkete (Filkete) Oyası

Uygulandığı yerler, firkete oyası tekniğinde faydalanılan kaynaklar aşağıda açıklanmaktadır.

1.1.1.Tanımı

Firkete oyası; firkete adı verilen bir araç yardımı ile tığ ve iplik kullanılarak yapılan bir oya tekniğidir.

1.1.2.Uygulandığı Yerler

- Oda takımları
- Masa örtüleri
- Vitrin takımları
- Yatak çarşafı
- Tepsi örtüleri
- Yemeli kenarları
- Namaz örtüleri
- Şal

- Fular
- Giyim süslemeleri
- Kenar temizleme

Resim 1.1: Çarşaf kenarı

1.2: Sehpa örtüsü

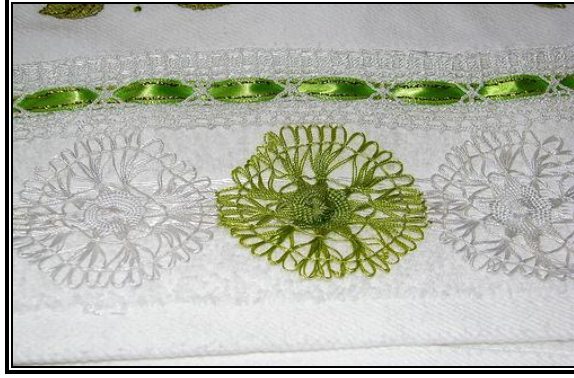
Resim 1.3: Atkı

Resim 1.4: ŞalResim

Resim 1.5: Atk1

Resim 1.6: Havlu kenarı

Resim 1.7: Havlu kenarı

Resim 1.8: Sehpa örtüsü

Resim1.9: Tlbent kenarı

Resim1.10: Tlbent kenarı

1.2.3. Firkete Oyası Tekniğinde Faydalanılan Kaynaklar

- Geometrik Őekiller
- Yapılmış örnekler
- Resimler
- Fotođraflar
- Dergiler
- İnternet

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak firkete oyası ve model belirleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Firkete oyasının tanımını araştırınız.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz. ➤ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.
➤ Firkete oyasının uygulandığı yerleri araştırınız.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz. ➤ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.
➤ Firkete oyası tekniğinde kullanılan kaynakları araştırınız.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz. ➤ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.
➤ Firkete oyası örnekleri bulunuz.	➤ Çevrenizdeki çeyiz evlerinden, komşularınızdan faydalanabilirsiniz.
➤ Topladığınız bilgi ve dokümanları dosya hâline getiriniz.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz. ➤ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Firkete oyası; firkete adı verilen bir araç yardımı ile tığ ve iplik kullanılarak yapılan bir oya tekniğidir.
2. () Firkete oyası ile dekoratif örtüler, giyim aksesuarları yapılabilir.
3. () Ürün için model araştırması önemli değildir.
4. () Firkete oyasında desen için doğadan faydalanılır.
5. () Firkete oyası kenar temizleme tekniği olarak da kullanılmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler doğrultusunda, temiz ve aydınlık ortam sağlandığında ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Firkete oyası yapımında kullanılan iplikleri araştırınız.
- Firkete oyası yapımında kullanılan iplikler hakkında bilgi toplayınız.
- Firkete oyası yapımında kullanılan araçları araştırınız.
- Firkete oyası yapımında kullanılan yardımcı malzemeleri araştırınız.
- Topladığınız bilgi ve dokümanları sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME

Firkete oyası yapımında kullanılan iplikler, firkete oyasında kullanılan ipliklerin özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

2.1. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan İplikler

Firkete oyası yapımında kullanılan iplikler şunlardır:

- İpek iplikler: İbrişim, kordone,
- Pamuklu iplikler: Merseize, Koton
- Yün iplikler: Tiftik
- Keten iplikler: Dantel iplikleri
- Sentetik iplikler: Naylon (bobin), sim

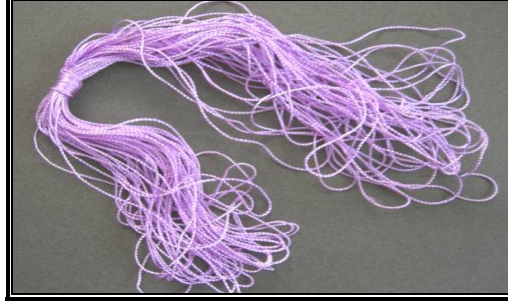
2.2. Firkete Oyasında Kullanılan İpliklerin Özellikleri

Firkete oyasında kullanılan ipliklerin özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

2.2.1. İpek İplikler

İbrişim: İki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelir. İnce, çok bükümlü, parlak, çeşitli renkleri olan sağlam bir ipliktir. İğne oyası yapımında kullanılır. Çeşitli örtü

yapımında, giyim süslemelerinde, yemeni başörtü, mendil kenarlarında, vitrin takımı, masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.1: İbrişim

Floş: Suni ipekten üretilen az bükümlü, yumuşak, parlak görünümlüdür. Çeşitli renkte ve çileler hâlinde bulunur. Oda takımları, vitrin örtüleri, giyim süslemeleri, masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.2: Floş

2.2.2. Pamuklu İplikler

Koton: Pamuk ipliğinden, iki kat ipliğin bükülmesinden oluşturulmuştur. Normal bükümlü ve parlak görünümlüdür. Çeşitli renklerde çile ve yumak hâlinde bulunur. Kenar süslemeleri, vitrin takımları, oda takımları, giyim süslemeleri, masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.3: Koton

Merserize: Pamuk lifinden üretilen kalın çok bükümlü ipliklerdir. Çeşitli renk ve kalınlıkta olanlar mevcuttur.

Resim 2.4: Merserize

2.2.3. Keten İplikler

Dantel iplikleri: Normal bükümlü, sağlam, ince, parlak görünümlü bir ipliktir. Beyaz ve çeşitli renkleri bulunmaktadır. İplik kalınlığı numaralara göre değişmektedir. Masa örtüsü, sofrta takımları, kenar süslemeleri, oda takımları gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.5: Dantel ipliği

2.2.4. Yün İplikler

Tiftik: Hayvan yünlerinden elde edilen yumuşak, iki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelir. Çeşitli renklerde çile ve yumaklar hâlinde bulunur.

Resim 2.6: Tiftik ve yün iplik

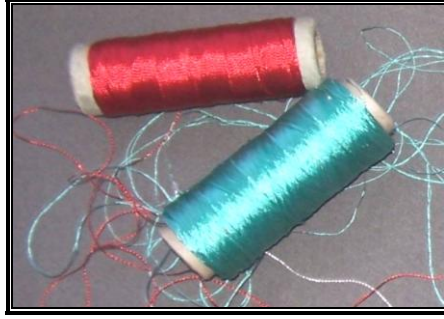
2.2.5. Sentetik İplikler

Orlon: Kimyasal liflerden üretilmiştir. Normal bükümlü ve parlak ipliklerdir. Çeşitli renklerde çile ve yumaklar hâlinde bulunmaktadır.

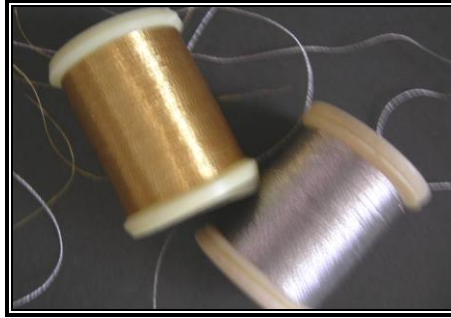
Resim 2.7: Orlon iplik

Naylon iplikler: Çeşitli renk ve kalınlıkta çok sağlam, parlak, bükümlü ipliklerdir. Yemeli kenarları, çeşitli örtüler, yatak örtüleri, başörtü kenarları, masa örtüsü, mendil kenarları gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.8: Naylon iplik

Sim: Altın ve gümüş rengi madensel tellerin ince ipek veya pamuk ipliğinin üzerine sarılması ile elde edilmektedir. Çeşitli örtü kenarlarında, motiflerde, giyim süslemeleri gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

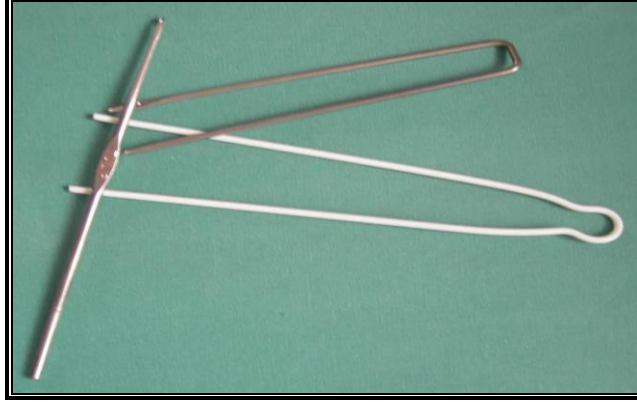
Resim 2.9: Sim iplik

2.3. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan Araçlar

Firkete: Metal veya plastikten çeşitleri olan U şeklinde bir ucu kapalı diğer ucu açık bir araçtır. Çeşitli genişlikte ve uzunlukta olanlarını bulmak mümkündür.

Tığ: Kullanılacak iplik kalınlığına ve modele göre seçilir.

Makas: İnce uçlu nakış makasları tercih edilir.

Resim 2.10: Firkete tığ

2.4. Firkete Oyası Yapımında Kullanılan Yardımcı Malzemeler

Pul: Metal ya da plastik maddelerden yapılmış, yuvarlak, ince, düz ya da bombeli, ortası delik, oya yapımında kullanılan gereçtir.

Boncuk: Sedef, ahşap, cam, kristal, porselen, çeşitli maden ve taşlardan yapılmış ortası delik, yuvarlak ve kesme şeklinde, oya yapımında kullanılan küçük taneciklerdir. Yuvarlak boncuk, boru boncuk ve nazar boncuğu çeşitleri ile piyasada bulunur.

Resim 2.12: Pul ile yapılmış örnek

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak firkete oyası yapımında kullanılan ana ve yardımcı malzemeleri hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürüne uygun iplik çeşidini belirleyiniz.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz. ➤ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.
➤ İplik renklerini belirleyiniz.	➤ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz ➤ Renk kataloglarından faydalanabilirsiniz.
➤ Modele uygun genişlikte firkete seçiniz.	➤ Okulunuzdaki atölyenizden ve çevrenizden faydalanabilirsiniz.
➤ Modele ve kullanılacak iplik cinsine uygun tığ seçiniz.	➤ Okulunuzdaki atölyenizden ve çevrenizden faydalanabilirsiniz.
➤ Ürüne ve modele uygun kullanılacak yardımcı malzemeleri belirleyiniz.	➤ Okulunuzdaki atölyenizden ve çevrenizden faydalanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Firkete oyasında her türlü iplik çeşidi kullanılabilir.
2. () Firkete metal veya plastikten çeşitleri olan U şeklinde bir ucu kapalı diğer ucu açık bir araçtır.
3. () Firketenin genişlik ve uzunluğu standarttır.
4. () Firkete tekniğinde her türlü tığ kullanılabilir.
5. () Pul, firkete tekniğinde çok kullanılan yardımcı malzemedir.
6. () Firkete yapımında fazlaca boncuk kullanılmaz.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler doğrultusunda aydınlık, temiz bir ortamda tekniğine ve modele uygun olarak firkete oyası yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizdeki firkete oyası ile yapılmış ürünleri araştırınız.
- Firkete oyası yapılırken dikkat edilecek noktaları araştırınız.
- Firkete oyası tekniklerini araştırınız.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmalarını sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. FİRKETE OYASI YAPMA

3.1. Firkete Oyası

Firkete oyası, fazla vakit almayan, gösterişli, kolay yapılabilen oya çeşididir. Tığ, iplik ve firkete yardımı ile yapılır. Firkete oyasının genişliği, firketenin genişliğine göre değişebilir. İplik üzerine pul ve boncuk geçirilerek desenin orta ve kenar kısımlarına boncuk yerleştirilerek farklı tasarımlar da oluşturulabilir. Yapılan oyalarda tığ veya farklı tekniklerle birleştirilerek değişik ölçülerde ürünler de hazırlanabilir.

Resim 3.1: Firkete oyası

3.2. Firkete Oyası Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- İpliğin firketeye fazla sıkı veya bol dolanmamasına,
- Tığ ile ilmeğin sıkı olmamasına,

- Firketenin aynı yönde döndürülmesine,
- Tığı sağ elle, firketeyi sol elle tutmaya,
- Cilalı firkete kullanmaya,
- Firkete dolunca boşaltmaya,
- Oya ucunun kirlenmemesi için sarılmasına dikkat ediniz.

Resim 3.2: Firkete oyası ile baş örtüsü

Resim 3.3: Firkete oyası ile taki

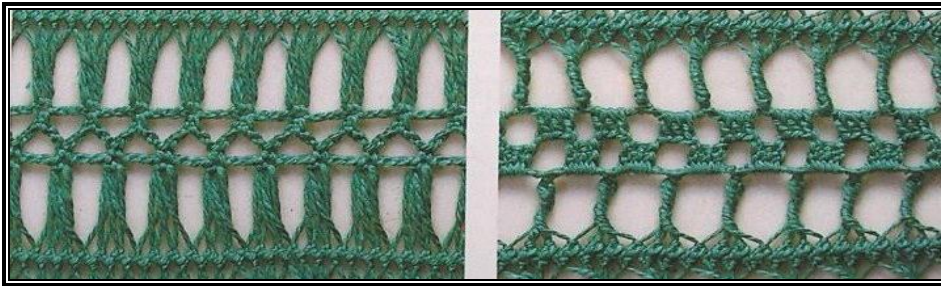

Resim 3.4: Firkete oyasından bluz

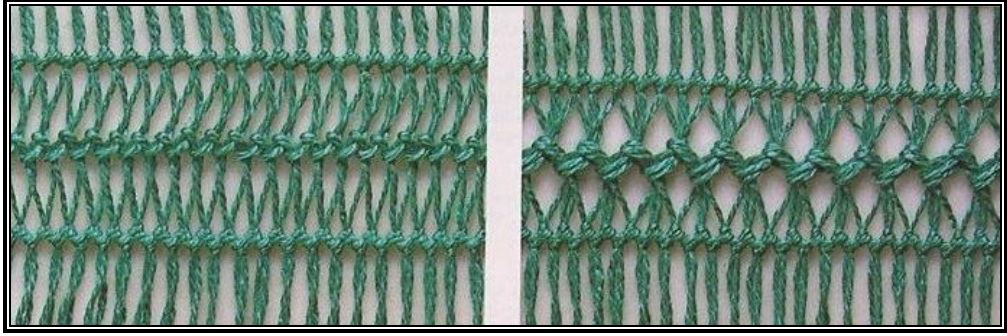

Resim 3.5: Firkete oyasından hırka

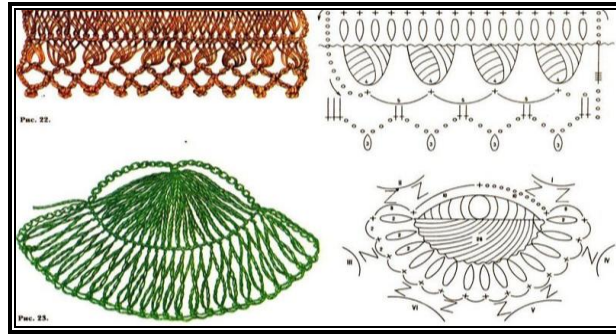
3.3. Şekil Verme Birleştirme Çeşitleri

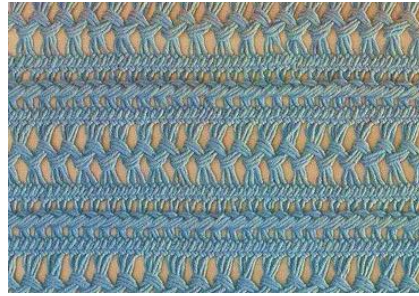
Resim 3.6: Tığ ile birleştirme şekilleri

Resim 3.7: Tığ ile birleştirme şekilleri

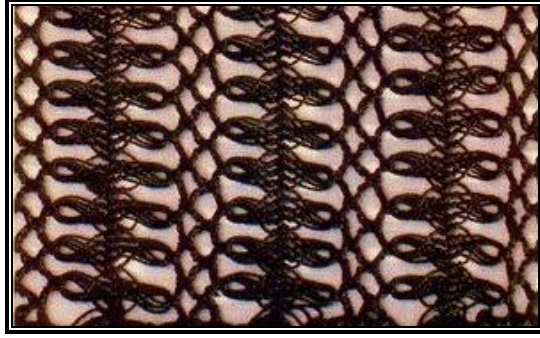
Resim 3.8: Şekil verme

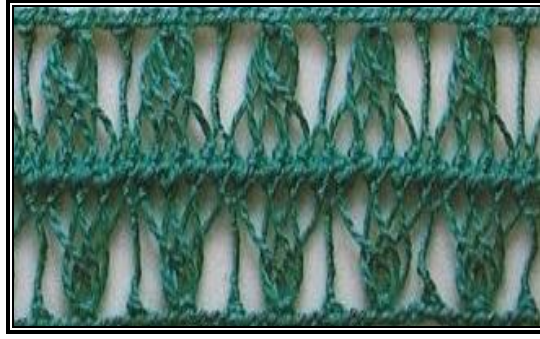
Resim 3.9: Tığ ile birleştirme şekilleri

Resim 3.10: Tığ ile birleştirme şekilleri

Resim 3.11: Tığ ile birleştirme şekilleri

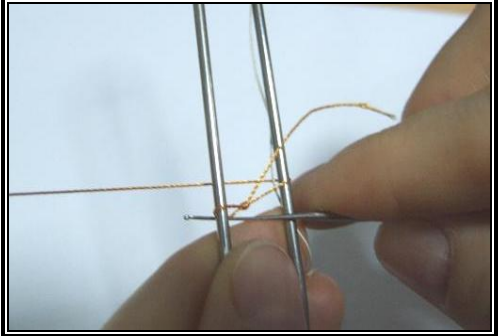
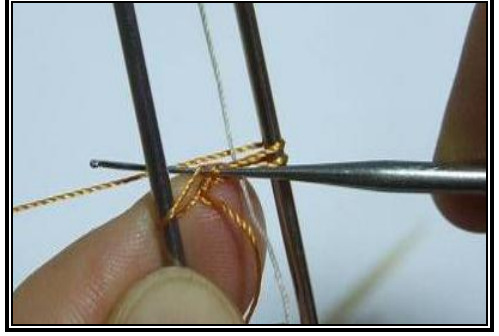
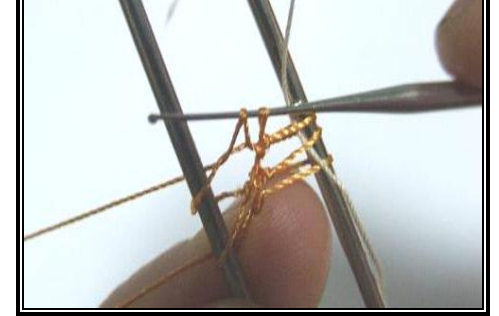
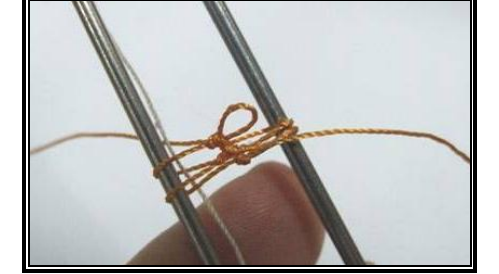

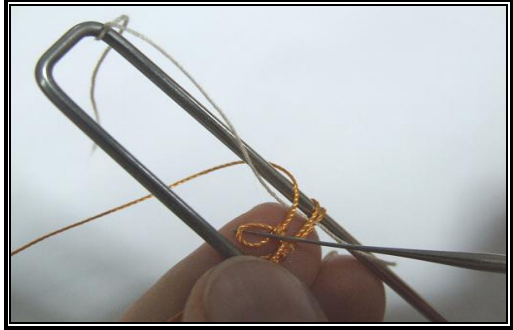

Resim 3.12 : Tığ ile birleştirme şekilleri

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak firkete oyası yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç gereci hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Oyanın genişliğine uygun firkete seçiniz.➤ Yapılacak ürüne uygun kalınlık ve renkte iplik seçiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Firketenin tepesine 30 cm uzunluğunda iplik bağlayınız.➤ Oyanın dönmemesi ve karışmaması için bağlanan bu ipliğin ucuna kibrit çöpü vb. araç bağlayınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Oya ipliği ile firkete genişliğinin yarısı genişliğinde balıkçı düğümü ile ilmik oluşturunuz.➤ Yumaktan gelen ipliği sol elinizin işaret parmağına dolayınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Firketeyi açık ucu yere bakacak şekilde sol elinizin baş ve orta parmağı ile tutunuz.	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağ elinize tığı alınız. ➤ Tığı, firketeye bağlanan ipliğin altta kalanının ortasına batırınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tığı sola doğru uzatarak parmaktaki ipliği tığın ucuna dolayınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tığı ilmeğin içinden geçiriniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tığın üzerindeki iki ilmiği, tığın başına iplik dolayarak bir ilmik kalacak şekilde çekiniz. 	

<ul style="list-style-type: none">➤ Firketeyi, iplikle beraber sağdan sola çeviriniz.➤ Aynı işlemleri tekrarlayınız.➤ Firkete genişliğini koruyunuz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Firkete doldukça oyayı açık uçtan çıkarınız.➤ Oyanız firkete üzerine bağlamış olduğunuz ipliğin üzerine doğru hareket ettirin.	
<ul style="list-style-type: none">➤ İstedığınız uzunluğa gelene kadar aynı işlemi tekrarlayınız.	<p>Çıkarttığınız oyayı karışmaması için altta sarınız.</p>

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak firkete oyasından atkı yapınız.

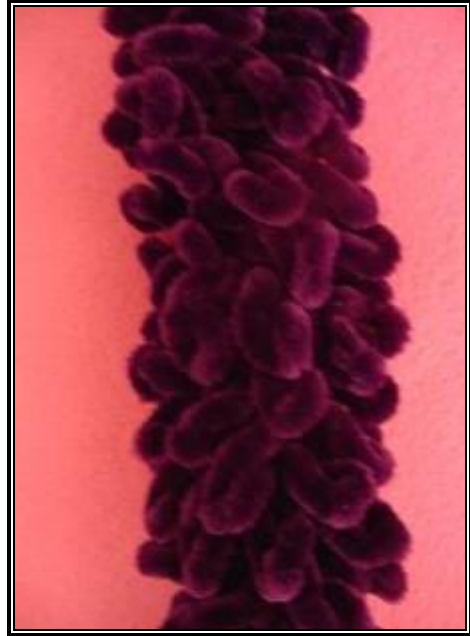
İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Araç gereci hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Oyannın genişliğine uygun firkete seçiniz.➤ Yapılacak ürüne uygun kalınlık ve renkte iplik seçiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İlk olarak kadife ipliği firketeye bağlayınız.➤ Kalın uçlu tığ ile örgü ipliğine bir ilmek atınız.➤ Firketenin açık ucu aşağıda, kapalı ucuda yukarıda olacak şekilde örmeye başlayınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Sonra beyaz ipliği parmağınıza dolayıp kadife ipliğin üzerinden bir zincir çekiniz.➤ Bu işlemin kadife ipliğin arasından geçmeden yapılmasına dikkat edilmelidir.	

<ul style="list-style-type: none">➤ Sonra kadife ipliği tekrar firketenin etrafından bir defa dolayınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Tığ ile üzerinden bir zincir çekiniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Burada önemli olan örme ipinin mutlaka arkada olmalıdır.➤ Yanlışlıkla iki kadife ipliğinin arasında kalmamalıdır.	

- Aynı işlemi tekrarlayarak atkınızı istediğiniz uzunluğa getiriniz.
- Örmemiz uzadıkça alttan atkınızı serbest bırakınız.

- Atkınızın son kontrol işlemlerini yapınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Firkete oyası, fazla vakit almayan, gösterişli, kolay yapılabilen oya çeşididir.
2. () Yapılan oylar tığ veya farklı tekniklerle birleştirilerek değişik ölçülerde ürünlerde hazırlanabilir.
3. () Firkete oyasının genişliği, firketenin genişliğine göre değişmez.
4. () İplik üzerine pul ve boncuk geçirilerek desenin orta ve kenar kısımlarına boncuk yerleştirilerek farklı tasarımlar da oluşturulabilir.
5. () Firkete aynı yönde döndürülmez.
6. () Cilalı firkete kullanmak önemli değildir.
7. () Tığ sağ elle, firkete sol el ile tutulur.
8. () Oyanın dönmemesi ve karışmaması için ucuna kibrit çöpü bağlanır.
9. () Çıkarttığımız oya, karışmaması için altta sarılır.
10. () Firkete çeşitli birleştirme şekilleri ile tutturulur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ütü ortamı hazırlayarak ürün özelliğine uygun ütü yapabileceksiniz. Leke temizleme ve kola yapma yöntemlerini öğrenip uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ütülemenin önemini araştırınız.
- Ütülemede kullanılan araç gereçleri araştırınız.
- Firkete oyaları için kullanılan kola çeşitlerini araştırınız.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmalarını sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. FİRKETE OYASINA UYGUN ÜTÜ YAPMA

4.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme

Firkete oyasının, yüzeyinin düzgün ve göze hoş görünmesini sağlamak için ütü ile yapılan işlemdir.

4.1.1. Ütülemenin Önemi

Ürüne, güzel ve estetik bir görünüm sağlar, ürünün dayanıklılığını artırır. Ürünün çabuk kirlenmesini önler.

4.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç Gereçler

- Ütü
- Ütü masası
- Ütü bezi
- Su ve su kabı
- Küvet
- Kola
- Boraks

4.1.3. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ütü yapılacak yerin aydınlık olmasına,
- Ütünün altına temiz olmasına,
- Ütü yapılacak zeminin temiz ve düzgün olmasına,
- Ürünün tersinden ütülenmesine,
- Ütü ısısının ayarının ürünün iplik özelliğine göre yapılmasına,
- Ütü ağırlığının ürüne verilmemesine,
- Ütü bezi kullanmaya,
- Ütünün sıcaklığının ütü bezi üzerinde önceden kontrol edilmesine dikkat edilmelidir.

4.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi

Firkete oyası ütü yapılırken sararırsa oksijenli su ile ya da 1 litre su içerisine 1/2 kahve kaşığı boraks konarak (bu su ile) yıkanabilir.

4.3. Kola ve Çeşitleri

- Ürüne hafif sertlik vermek için kullanılır. Kolalanmış ürünler daha parlak ve net görünür. Kola çeşitleri şunlardır;
- **Bitkisel kola:** Çıkarıldıkları bitkilerin isimlerini alır (pirinç, buğday, mısır vb.).
- **Pirinç kolası:** Beyaz açık renk tül ve dantel ile her cins kumaşa uygulanır.
- **Hayvansal kola:** Yumurta akı ve jelatinden faydalanılır.
- **Jelatin Kola:** Oyalarda, tül, dantel ve organze kumaşlarda kullanılır.
- **Plastik kola:** Dantel ve oyalarda kolalanmasında tercih edilir.

4.3.1. Kola Yapılırken kullanılan malzemeler:

- Küvet
- Tahta kaşık
- İnce tülbent
- 1 litre su
- Boraks

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak ürünü kolalayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Sıcak su içinde kolayı eritiniz.	➤ Erimesi için iyice karıştırınız.
➤ 10 g boraks ilave ediniz.	➤ Ürüne parlak bir görünüm sağlaması amacıyla kullanınız.
➤ Temiz bir tülbentten süzünüz.	➤ Tortu kalmaması için bu işlemi yapınız.
➤ Kolanın sertliğini deneyiniz.	➤ Üründe daha başarılı olmak için deneme yapınız. ➤ Gerekirse su ilave ediniz.
➤ Ürünün şekillerini bir kâğıda çıkarınız.	➤ Ürün kolalanmadan önce (şekli bozulmadan) çizilmelidir.
➤ Kolayı çekmesi için ürünü ıslatınız.	➤ Dikkatli olunuz. ➤ Ürünün her yerini aynı oranda ıslatınız.
➤ Nemli ürünü kolanın içine batırınız.	➤ Temiz ve titiz olmalısınız.
➤ Sıkarak çıkarınız.	➤ Ürünü yıpratmadan avuç arasında sıkınız.
➤ Temiz bir havlu arasında nemini alınız.	➤ Kısa bir süre bekletiniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak ürünü ütöleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ütü masasını hazırlayınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz. ➤ Ütü yapılan zeminin temiz olmasına dikkat ediniz.
➤ Firkete oyasının ölçülerini kontrol ediniz.	➤ Ütüleyeceğiniz ürünü eliniz ile düzeltiniz. ➤ Ütüleme sonrasında sertleşme olacağı için ürünü muntazam olarak hazırlayınız. ➤ Ürün kolalandıktan sonra aynı ölçülerde olabilmesi için bu işlemin önemini unutmayınız.
➤ Ütüyü hazırlayınız.	➤ Kullanacağınız araç gereci doğru seçiniz.
➤ Ütü bezi hazırlayınız.	➤ Ütü bezinin temiz olmasına dikkat ediniz.
➤ Ütünün su kazanını doldurunuz.	➤ Buharlı ütülerde fiş takmadan önce su haznesini doldurunuz.
➤ Ütünün fişini takınız.	➤ Topraklı priz kullanınız.
➤ Ütü ısını ayarlayınız.	➤ Ütü ısını iplik özelliğine göre ayarlayınız. ➤ Ütü bezi üzerinde ısıyı deneyiniz.
➤ Firkete oyasını toplu iğne ile geriniz.	➤ Firkete oyasını, kâğıda veya temiz bez üzerine daha önceden çizilen şekillere göre geriniz.
➤ Ürünü ütü masasına yerleştiriniz.	➤ Ürünü masaya doğru yerleştiriniz.
➤ Ürünün ütüsünü yapınız.	➤ İplik özelliğine göre ütü yapınız. ➤ Ürünü tersinden ütöleyiniz. ➤ Ütüye kuvvet uygulayarak ütöleme yapmayınız.
➤ Ürünü, soğuyuncaya kadar düz bir yerde bekletiniz.	➤ Ürünün net görünmesi için bu işlem faydalıdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Ütü, firkete oyaşının yüzeyinin düzgün ve göze hoş görünmesini sağlamak için yapılan işlemdir.
2. () Ütü; ürüne, güzel ve estetik bir görünüm sağlar, ürünün dayanıklılığını artırır.
3. () Ütü yapılacak zeminin temiz ve düzgün olması çok önemli değildir.
4. () Ütünün sıcaklığının ütü bezi üzerinde önceden kontrol edilmesine dikkat edilir.
5. () Kola, ürüne hafif sertlik vermek için kullanılır.
6. () Kolalanmış ürünler daha parlak ve net görünmez.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında ürünlerin kalite kontrolünü yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kalite kontrol nedir? Araştırmız.
- Kalite kontrolün aşamaları nelerdir? Araştırmız.
- Leke temizlemede kullanılan araç gereçlerle ilgili bilgi toplayınız.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmalarını sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. KALİTE KONTROL YAPMA

Kalite kontrol; ürünün yapım aşamasında kullanılan malzeme ve uygulanan tekniklerin amacına uygun olup olmadığının denetlenmesi işlemidir. Kalite kontrolün, ürün yapım aşamasında ve tamamlama sonunda basamaklar hâlinde yapılması kalitenin artmasına neden olacaktır.

Kalite kontrol yapılırken;

- Tekniğe uygunluk,
- Kullanılan malzemelerin tekniğine uygunluğu,
- Yüzeylerde kalan iplikleri temizleme,
- Oluşan lekeleri giderme,
- Ürünün ölçülerine uygunluğu gibi konular dikkate alınmalıdır.

5.1.İplik Temizleme

Firkete oyasında iplik temizleme, ürün yapılırken uygulanmalıdır. Ürün bittikten sonra kalan iplikler tığ ve iğne yardımı ile ilmeklere tutturulup makasla kesilmelidir.

5.2.Leke Temizleme

Oyalar yapılırken dikkatli ve temiz çalışılmalıdır. Yapılan üründe lekeler olmuşsa üründe kullanılan iplik çeşidine göre temizleme yöntemi kullanılmalıdır.

5.2.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Gereçler

- Düz bir zemin (ütü masası, masa vb.)
- Hazır leke çıkarıcılar
- Leke çıkarıcılar, çözücüler (soda, su, alkol vb.)
- Temizleyiciler (sabun, deterjan)
- Ovucular ve emiciler (tuz, talk pudrası vb.)
- Alkaliler (amonyak, soda vb.)
- Asitler (limon suyu, sirke vb.)
- Ağartıcılar (oksijenli su, çamaşır suyu vb.)
- Mulaj kâğıdı, küvet, ütü bezi (renk vermeyen), temizlik bezi

5.2.2. Leke Çıkarmada Dikkat Edilecek Dikkat Edilecek Esaslar

- Leke taze iken çıkartılmalıdır.
- Lekenin cinsi belirlenmelidir.
- Aydınlık ve havadar bir yerde leke çıkarma işlemi yapılmalıdır.
- Ürünün iplik özelliğine dikkat edilmelidir.
- Ürünün altına temiz bir bez serilmelidir.
- Leke çıkarılırken lekeyi yaymamaya özen gösterilmelidir.
- Leke çıkan yer kurutulmalı ve sonra diğer lekeli kısma geçilmelidir.
- Lekenin üzerine tamponlama yapılırken bez sık sık değiştirilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını uygulayarak kalite kontrol yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürünün ölçü uygunluğunu kontrol ediniz.	➤ Müşteri memnuniyetine önem veriniz.
➤ Hatalı ve eksik yapılmış yerleri tespit ediniz.	➤ Dikkatli olunuz.
➤ İplik temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
➤ Düğümleri gizleyiniz.	➤ İğne ve tığ kullanınız.
➤ Leke kontrolü yapınız.	➤ Lekenin cinsine dikkat ediniz.
➤ Leke temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kalite kontrolü, ürün yapım aşamasında ve tamamlama sonunda basamaklar hâlinde yapılması kalitenin artmasına neden olur.
2. () Firkete oyasında tekniğe uygunluk önemli değildir.
3. () Kalite kontrolün de ürünün ölçülerine uygunluğu dikkate alınmamalıdır.
4. () Firkete oyasın da iplik temizleme, ürün yapılırken uygulanmalıdır.
5. () Oyalar yapılırken dikkatli ve temiz çalışılmalıdır.
6. () Leke çıkartırken ürünün iplik özelliği önemli değildir.
7. () Leke çıkartırken ürünün altına temiz bir bez serilmeli
8. () Firkete oyasında düğümleri iğne ve tığ yardımı ile yapılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

İşlem Basamakları	Evet	Hayır
1. Ürüne uygun model belirlediniz mi?		
2. Modele ve ürüne uygun iplik belirlediniz mi?		
3. Ürüne uygun malzemelerinizi hazırladınız mı?		
4. Belirlenen modeli (firkete tekniğine uygun olarak) uyguladınız mı?		
5. Yardımcı malzemeleri kullandınız mı?		
6. Ürüne gerekiyorsa kola yaptınız mı?		
7. Ürüne ve tekniğine uygun ütü yaptınız mı?		
8. Tekniğine ve ölçülerine uygun kalite kontrol yaptınız mı?		
9. Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		
10. Zamanı iyi kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Yanlış
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru
9	Doğru
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ- 4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ- 5'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN Fitnat, Selçuk Üniversitesi, **Ders Notları**,1993–1995.
- **Altın Eller Ansiklopedisi**, İstanbul,1971
- ERONÇ Perihan, **Giyim Süsleme Teknikleri**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul,1984.
- SUBAŞI Leman, **Ev İdaresi**, Ankara,1990.
- KORKUSUZ YÜKSEL Süheyla, **Nakış**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul,1997.